

คุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษาของ โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร

Attributes of Executives in The Period of Educational Reform in Elementary Schools of Krung Thonbuti Group Under The Jurisdiction of Bangkok Metropolitan Primary School Administration

ธงชัย โคระทัต*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูของโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อคุณลักษณะผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และ ค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านวิชาการ คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ คุณลักษณะด้านการบริหาร คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ : คุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1. to study the attributes of administrators in educational reformation of Krung Thonburi Group primary school under Bangkok Metropolitan Administration and 2. to compare administrators' and teachers' attitudes towards attributes of administrators. The sample group included teachers and administrators. Data were collected by using 5-point rating scale questionnaire and checklist and statistically analyzed in percentage, mean score, and standard deviation.

* นักศึกษาปริญญาโท คณะครุศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

The findings revealed that the attributes of administrators in educational reformation of Krung Thonburi Group primary school under Bangkok Metropolitan Administration was generally at high level. After item analysis, all of them could be rated by mean score in descending order as follows: personality, academic, human relation, administrative skill, and morality and ethics. In general, the attitudes towards attributes of administrators between administrators and teachers were not different at 0.05 level of significance value.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามความมุ่งหมายของ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 นั้น เนื้อหาสาระส่วนใหญ่จะเน้นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดคุณภาพเป็นสำคัญ มีนโยบายส่งเสริมให้เกิดเป็นรูปธรรมมากขึ้น และเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการจัดการคุณภาพโดยรวม ซึ่งความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัตินี้ มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของการจัดการคุณภาพโดยรวมในด้านการศึกษาลดชีวิต และการเปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งมีการพัฒนาสาระและกระบวนการการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุข เพื่อจะได้ช่วยกันสรรค์สร้างสังคมให้มีสันติ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน เศรษฐกิจมั่นคง สามารถร่วมมือและแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้อย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมโลก (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 ค:1) นั้น จะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ หลายประการที่จะต้องเอื้อต่อการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนและมีความสมดุลกับปัจจัยต่างๆ ที่มีอยู่ เช่น งบประมาณ นโยบายทางการศึกษา หลักสูตร และที่สำคัญที่สุด คือ ทรัพยากรบุคคลทั้งหมดที่มีอยู่ในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือผู้ตามก็ตาม ในการบริหารงานใดๆ นั้นเป็นที่ยอมรับกันว่า การบริหารงานในส่วนที่ต้องเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลเป็นเรื่องที่สำคัญและยุ่งยากที่สุด แม้ว่าจะมีงบประมาณให้อย่างเพียงพอ มีการจัดองค์การและการบริหารงานที่ดี มีอุปกรณ์และวัสดุต่างๆ พร้อมมูลสักเพียงใดก็ตาม หากเพียงผู้ปฏิบัติงานนั้นๆ ไม่มีคุณภาพ ด้วยความสามารถ ก็จะมีผลทำให้การดำเนินงานขององค์การล้มเหลวโดยสิ้นเชิง ในทางตรงกันข้าม หากคนในองค์การมีคุณภาพ มีความสามารถแล้ว แม้ปัจจัยอื่นๆ จะมีไม่เพียงพอ แต่คนที่มีคุณภาพเหล่านั้นก็ยังสามารถผลักดันให้การดำเนินงานขององค์การเนินไปด้วยดีพอสมควรได้

ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่างๆ ในปัจจุบันเมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารไม่ว่าจะองค์กรประเภทและระดับใดก็ตามจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง จากผลที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีโลกข้อมูลข่าวสาร ภาวะการแข่งขันที่ไร้พรมแดนภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจและภาวะที่มีทรัพยากรจำกัด ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ด้วยข้อผูกพันต่อการให้บริการสาธารณะ และมีความสามารถในการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรได้ใช้ศักยภาพที่ดี ทำงานให้เกิดผลสูงสุดสร้างพันธมิตรทั้งภายในและภายนอกองค์กร สื่อสารกับลูกค้าด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกันรวมทั้งเป็นผู้มีทักษะทางการบริหารการจัดการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานสูงสุด ดังนั้นภายใต้ภาวะการที่เปลี่ยนแปลงในลักษณะเช่นนี้ ผู้นำถือว่าเป็นบุคลากรหลักที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้ดี จึงมีคำถามเกิดขึ้นมาว่าคุณลักษณะของผู้นำเช่นไรที่จะเหมาะสมกับสถานการณ์ในยุคของการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปนี้ เพื่อจะได้มีการเตรียมผู้บริหารหรือสร้างผู้บริหารรุ่นใหม่ให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับยุคปฏิรูป ทั้งในปัจจุบันและอนาคต (เทียน ทองแก้ว 2545:35) สถาบันการศึกษาที่เช่นเดียวกันกับหน่วยงานอื่นๆ ที่จำเป็นต้องมีผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นำที่มีคุณลักษณะที่ดีมีศักยภาพเพื่อดำเนินงานและนำพานักเรียนและสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และสามารถปรับตัวต่อปัจจัยดังกล่าว

ข้างต้นที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลสำเร็จเหล่านี้จะมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความเป็นผู้นำของผู้บริหารแต่ละคนซึ่งอาจแตกต่างกันนั่นเอง

จะเห็นได้ว่า ในยุคการปฏิรูปการศึกษานี้ผู้บริหารการศึกษาถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากหน้าที่โรงเรียนจะมีความก้าวหน้าและการพัฒนาการศึกษาได้ดั่งนั้น ต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นอย่างมาก หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูง โรงเรียนก็จะมีคุณภาพมากตามไปด้วย ซึ่งคุณลักษณะที่ผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษาควรมีคือ ทักษะการบริหารจัดการ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน บุคลิกภาพ คุณธรรมจริยธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ประสิทธิภาพและมาตรฐานการบริหารงาน (ธีระ รุญเจริญ, 2546: 66-73) ดังนั้นการที่ผู้บริหารได้มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการบริหารสถานศึกษา จะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หากผู้บริหารไม่ปรารถนาที่จะเรียนรู้และพัฒนาคุณลักษณะต่างๆ ที่จำเป็นให้เกิดขึ้นกับตัวเองแล้ว การบริหารการศึกษาไม่ว่าจะเป็นด้านการวางแผน การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารการเงิน การบริหารงานธุรการ การบริหารพัสดุ อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกประโยชน์ทางการศึกษา การประสานสัมพันธ์กับชุมชนองค์กรภายนอก หรือบริหารงานด้านอื่นๆ ของสถานศึกษา จักไม่ประสบความสำเร็จ (ปริยาพร วงศ์นุตโรจน์, 2535: 20-22)

โรงเรียนประถม กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานครนั้นถือเป็นกลุ่มโรงเรียนประถมที่มีความสำคัญที่สุดกลุ่มหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนประถมจำนวน 56 โรงเรียน จากโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมดในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 435 โรงเรียน (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร) ซึ่งที่ผ่านมา พบว่า กลุ่มโรงเรียนดังกล่าวยังไม่มีมีการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากนัก ซึ่งอาจเป็นเหตุผลเนื่องมาจากคุณลักษณะของผู้บริหารชุดดังกล่าวที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ตรงตามยุคปฏิรูปการศึกษาและตรงตามความต้องการของบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษาด้วย ถึงแม้ว่าในการแต่งตั้งผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละโรงเรียนปัจจุบันนั้น ผู้บริหารของกรุงเทพมหานครได้ตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องนี้ โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับผู้ที่จะแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องผ่านการแสดงวิสัยทัศน์ในการด้านการบริหารการศึกษา และได้จัดให้มีโครงการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาโดยการบรรจุความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาวิสัยทัศน์ไว้ในหลักสูตรด้วย โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและสร้างวิสัยทัศน์ให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนในอนาคตมีเป้าหมายและแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาที่ชัดเจนและบรรลุวัตถุประสงค์ของกรุงเทพมหานครมากขึ้นก็ตาม ก็ยังมีผู้บริหารโรงเรียนจำนวนหนึ่งที่ยังไม่มีความเข้าใจในแนวนโยบายและทิศทางการดำเนินงานตามการปฏิรูปการศึกษาที่ดีพอ จึงส่งผลผู้บริหารโรงเรียนยังขาดความเป็นผู้นำและพัฒนาตนเองในยุคของการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มธนบุรีเท่าที่ควร

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงคุณลักษณะผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนประถม กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารโรงเรียน โดยผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาคุณลักษณะของตนเองให้มีคุณลักษณะที่ดีและมีคุณภาพ เพื่อความสำเร็จในการพัฒนางานบริหารของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะ ผู้บริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

ครูและผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1. ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 113 คน และครูโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,217 คน ในปีการศึกษา 2550 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 1,330 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 308 คน ซึ่งแบ่งเป็น ผู้บริหาร จำนวน 26 คน และครู จำนวน 282 คน โดยการคิดคำนวณตามวิธีการของ ยามาเน่ (Yamane, 1973: 583) แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตำแหน่ง แบ่งเป็น ผู้บริหารโรงเรียน และครู
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบไปด้วย คุณลักษณะ 5 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการบริหาร และด้านคุณธรรมจริยธรรม

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. ได้ทราบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนปรับเปลี่ยนและพัฒนาตนให้เป็นไปตามความต้องการของครูผู้สอน
2. ผลการวิจัยใช้เป็นข้อเสนอแนะทางให้สำนักงานการศึกษาใช้ในการดำเนินการจัดอบรมและพัฒนาบุคลากร (ผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูป) ให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการศึกษา

ผลการวิจัย สรุปและอภิปรายผล

ตอนที่ 1 คุณลักษณะ 5 ด้าน ของผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูในภาพรวม พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.23

เมื่อพิจารณา จำแนกรายกลุ่ม พบว่า ทั้งกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษา ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยรวมในกลุ่มผู้บริหาร 4.34 และมีค่าเฉลี่ยรวมในกลุ่มครู 4.22

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษา ผลการเปรียบเทียบในภาพรวมความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อคุณลักษณะผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษา ในด้านคุณลักษณะ 5 ด้านของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องจากเหตุผลหลายประการ คือ ผู้บริหารและครูต่างมีอาชีพเดียวกัน มีการปฏิบัติงานแบบเดียวกัน มีภาระงานเหมือนกันคือ การให้การศึกษาแก่นักเรียน เพราะฉะนั้นย่อมมีแนวคิดที่คล้ายกัน ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี ทำให้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ความเจริญทางเทคโนโลยีข้อมูล

ข่าวสารสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายและทั่วถึงกัน เพราะฉะนั้นผู้บริหารและครูต่างมีโอกาสรับข้อมูลข่าวสารเหมือนกัน จึงมีแนวความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารที่ปรากฏว่ามีความแตกต่างจากคุณลักษณะของผู้บริหารที่ผ่านมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนในยุคใหม่นั้นต้องไม่เพียงมีแต่ความรู้ความสามารถในการจัดการบริหารภายในโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังต้องมีความรู้ความสามารถในด้านอื่นๆ เช่น มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความสามารถในการเชิงคิดริเริ่ม พัฒนาและปรับปรุงงาน ตลอดจนแสวงหาวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการสร้างและพัฒนาทีมงาน ตลอดจนการสร้างขวัญ และกำลังใจให้กับผู้ร่วมงาน เป็นต้น เมื่อศึกษาจากความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจึงขอแบ่งการอภิปรายผลเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 อภิปรายผลคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ดังนี้

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

จากผลการวิจัย พบว่า ใน**คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ** เป็นคุณลักษณะด้านที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นที่ตรงกัน โดยเฉพาะมีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีจิตใจมั่นคงและประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม พุดจาซัดถ้อยคำ อธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ดีและมีบุคลิกลักษณะที่ผู้วิจัยเห็นว่าคุณลักษณะที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นคุณลักษณะที่สำคัญมากที่ผู้บริหารจะต้องมี เพราะการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้นต้องใช้ทรัพยากรทางการบริหารหลายอย่างประกอบกัน เช่น คน สิ่งของ งบประมาณ และการจัดการทรัพยากรทางการบริหาร ฉะนั้นการที่องค์กรจะประสบความสำเร็จได้นั้น ย่อมจะต้องขึ้นอยู่กับผู้บริหารสูงสุดเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ชาญชัย อาจินสมาจาร (2543 : 85-86) ที่เห็นว่าผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีความกระตือรือร้น มีความเชื่อมั่นในตนเองการมีคุณธรรมประจำใจของผู้บริหารนั้นเป็นคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการยกย่องเป็นผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบที่เน้นกันมากที่สุด เพราะจะเป็นตัวกำกับจริง ทำให้ผู้บริหารแต่ละคนได้ใช้ความรู้ ความสามารถ และมีความเป็นอิสระที่จะทำให้งานเป็นไปตามที่คาดหวัง ทำให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความราบรื่น มีประสิทธิภาพ บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจและเต็มใจ ซึ่งการแสดงออกถึงการเป็นผู้มีคุณธรรมของผู้บริหารจะสังเกตได้จากการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารมีหน้าที่แนะนำ ดักเตือน ควบคุม กำกับดูแลบุคลากรในองค์กร การที่จะปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวให้ได้ผลดี ผู้บริหารต้องประพฤติตนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มิฉะนั้นคำแนะนำดักเตือนหรือการกำกับดูแลของผู้บริหารจะขาดความสำคัญ ไม่เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในองค์กร และกรมวิชาการ (2545:51) ระบุว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คือ มีมนุษยสัมพันธ์ดี น้ำใจไมตรี เข้าสังคมได้ดี มีความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แสดงบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเหมาะสม การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นมีความแนบเนียนและมีสุขภาพจิตดี

ในคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ เป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลที่ชี้ให้เห็นคุณสมบัติประจำตัวของบุคคลนั้นๆ เป็นคุณลักษณะสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะด้านอื่นๆ บุคลิกของผู้บริหารโรงเรียนที่ค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นคุณลักษณะพื้นฐานสำคัญที่สุด ที่จะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนประสบความสำเร็จในการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับยุคปฏิรูปการศึกษา

คุณลักษณะด้านวิชาการ

จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะด้านวิชาการเป็นคุณลักษณะที่ผู้บริหารและครูมีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นที่ตรงกัน สำหรับผู้บริหารมีความคิดเห็นสูงเป็นลำดับ มีอยู่หลายประเด็นด้วยกันดังนี้

1. สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหาร อยู่ในฐานะเป็นผู้บริหารของโรงเรียน โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญในการผลิตเยาวชนที่มีคุณภาพออกไปสู่สังคมโลก ผู้บริหารจึงต้องเป็นสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่มุ่งเน้นให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. มีความรู้ความเข้าใจในการนิเทศ ผู้วิจัยเห็นว่า การทำงานร่วมกันของบุคคลหลายๆ คนในระบบสังคมทุกระบบ จำเป็นที่จะต้องมีการประเมินการทำงานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้ดีขึ้น ดังนั้นผู้บริหารควรมีการนิเทศงานเพื่อพัฒนาระบบงานในองค์กรให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายขององค์กร ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องมีเทคนิคในการนิเทศ เพื่อทำให้นักวิชาการหรือผู้ใต้บังคับบัญชาไม่กลัวและมีขวัญดีเสียก่อน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของสงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543:282-283) ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลในองค์กรหรือสถานศึกษาที่ตนเป็นผู้นำและบุคลากรภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน จนทำให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

3. มีความรู้ในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตร ให้เป็นหลักสูตรที่ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและเป็นหลักสูตรบูรณาการเหมาะสมกับการจัดการระบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะผู้เรียนจะเรียนรู้จากกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งครูจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกเป็นผู้จัดให้ ดังนั้น การสะท้อนองค์ความรู้ ความคิด ความรู้สึกจากการที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนจะมีลักษณะหลากหลายและเป็นองค์ความรู้รวมจากหลายวิชา ดังนั้น หลักสูตรบูรณาการจึงเป็นหลักสูตรที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545:112) ที่กำหนดเกณฑ์ของผู้บริหารต้นแบบไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสุภรณ์ สภาพงศ์ (2543 : 9) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารยุคปฏิรูปการเรียนรู้ไว้ว่า ผู้บริหารต้องเข้าใจหลักสูตรและแนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น

4. รู้จักใช้เครื่องมือสื่อสารหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ ช่วยในการดำเนินงานด้านวิชาการ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความสามารถในการเชิงคิดริเริ่ม พัฒนาและปรับปรุงงาน ตลอดจนแสวงหาวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2543 : 72-73) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการจัดระบบการสื่อสาร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างดี และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2544:58) ได้กำหนดไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้และความคิดเห็นของ ศักดิ์ไทย สุรภิจาวร (2545:7-8) ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการจัดระบบการสื่อสารให้ได้ผล (Effective Communication) เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้ทั่วถึงทุกระดับในองค์กร หน่วยงาน/สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เป็นอย่างดี

คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์

จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นคุณลักษณะที่ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นที่ตรงกัน โดยเฉพาะการมีมนุษยสัมพันธ์

จะสามารถประสานงานได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยเห็นว่า การสร้างบรรยากาศเป็นมิตรที่ดีต่อกัน มีความสามัคคี กลมเกลียวกับหมู่คณะและรักษาสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน ได้อย่างเหมาะสม ยกย่องและให้ความสำคัญ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาโดยเท่าเทียมกัน อันจะนำไปสู่ความร่วมมือ และการประสานงานที่ดี ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ จึงเป็นทักษะที่มีความสำคัญสำหรับผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ เพราะผู้บริหารจำเป็นต้องทำงานสัมพันธ์กับ บุคคลอื่นๆ หลายประเภท ทักษะนี้จะช่วยให้ผู้บริหารได้รับความร่วมมือ และเกิดการประสานงานที่ดีขึ้นภายใน โรงเรียนตลอดจนชุมชน และสังคมภายนอกโรงเรียน ผู้บริหารต้องมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์สูง จึงจะสามารถ จูงใจให้ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ ความมีมนุษยสัมพันธ์สูงจะทำให้ได้รับการยอมรับ จากผู้เกี่ยวข้อง และทำให้ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีใน การทำงานร่วมกัน จึงเปรียบเสมือนพลังขับเคลื่อนในการทำงาน ซึ่งจะช่วยให้งานบรรลุตามเป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งตรงกับแนวคิดของ แคทซ์ (Katz, 1974 : pp.90-102) กล่าวว่า ทักษะที่จำเป็นในการบริหารงานของผู้บริหารมี 3 ประการ คือ ทักษะด้านคตินิยม (conceptual skill) ทักษะด้าน มนุษยสัมพันธ์ (human skill) และทักษะด้านเทคนิควิธีการ (technical skill) และเดวิส (Davis อ้างถึงใน เทพนม เมืองแมน และคณะ. 2540:185) กล่าวว่า ความสำเร็จในการเป็นผู้นำขององค์กร มีคุณลักษณะ 4 ประการ คือ การมีสติปัญญาดี มีความชัดเจนและกว้างในสังคม มีการกระตุ้นภายในและความปรารถนาที่จะมีความสำเร็จ ในด้านการทำงานและทัศนคติทางมนุษยสัมพันธ์ และความคิดเห็นของนิพนธ์ กิณาวงค์ (2543:55) ว่า ผู้บริหาร การศึกษาต้องมีความรู้ทางบริหารศาสตร์ เข้าใจหลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหาร มีทักษะที่จำเป็นในการ บริหารงาน รวมทั้งมีความรู้ทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ มีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีเทคนิควิธีด้านการ ประสานงาน การแก้ปัญหาและการใช้ การตัดสินใจ และกรมวิชาการ (2545:51) ระบุถึงคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีมนุษยสัมพันธ์ดี นำใจไมตรี เข้าสังคมได้ดี มีความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แสดงบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเหมาะสม การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นมีความ แบนเบียนและมีสุขภาพจิตดี ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องพัฒนาและทำความเข้าใจ ทักษะทางด้านสังคมที่จะทำงานรวม กับผู้อื่น จะต้องให้ความนับถือผู้อื่น และจะต้องระลึกอยู่เสมอว่า ความสำเร็จในการเป็นผู้นำนั้น ขึ้นอยู่กับความ ร่วมมือกับผู้อื่น และการติดต่อกับบุคคลอื่นในฐานะที่เขาเป็นบุคคล ไม่ใช่ในฐานะที่เขาเป็นส่วนหนึ่งของ การทำงานเท่านั้น ผู้นำจะต้องยอมรับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนอื่น และมีความสนใจร่วมกับผู้อื่น (พรนพ พุกกะพันธุ์, 2544 : 18-19)

คุณลักษณะด้านการบริหาร

จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะด้านการบริหารเป็นคุณลักษณะที่ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นอยู่ใน ระดับมากที่สุด ซึ่งความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นที่ตรงกัน โดยเฉพาะใช้ภาวะความเป็นผู้นำให้ผู้ใต้บังคับ บัญชาปฏิบัติตาม มอบอำนาจการตัดสินใจแก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อโอกาสให้เรียนรู้และรับผิดชอบในการตัดสินใจ ระดม ทรัพยากรที่มีอยู่เข้าด้วยกัน เพื่อดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารจะต้องเป็น ผู้นำในการปรับเปลี่ยน พัฒนารูปแบบการบริหารงาน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การกำหนด นโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน การพัฒนาส่งเสริมบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการกำกับติดตามดูแลและประเมินผลการจัดการ เรียนการสอนให้ได้คุณภาพตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ เขียวลักษณ์ แสง สร้อย (2542:37) ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความกระตือรือร้น แสวงหาความรู้และประสบการณ์ ที่เป็นประโยชน์ต่อการ บริหารโรงเรียน สร้างความรู้สึกรักและศรัทธาในวิชาชีพของตนเองและต้องนำความรู้ ความสามารถและประสบการณ์มา ผักผ่อนจนเกิดทักษะในการบริหารงานเป็นอย่างดี และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545:46) ได้กำหนด คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาดังต่อไปนี้ว่า ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถ ในการบริหารจัดการที่ส่งเสริม

การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กล่าวคือ มีการบริหารที่ได้มาตรฐาน มีภาวะผู้นำทางวิชาการ อำนวยความสะดวกแก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้เรียน ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ และมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ ทันกับการเปลี่ยนแปลง มีศักยภาพในการพึ่งตนเอง สามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประพจน์ แยมทิม (2545:34) กล่าวถึง ผู้บริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษาว่า ต้องเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องรู้เท่า ทันการเปลี่ยนแปลง สามารถสร้างความเข้าใจและผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระบบโรงเรียน และกรมวิชาการ (2545:51) ระบุถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า มีความรู้ความเข้าใจในนโยบายและวัตถุประสงค์ของ การปฏิบัติงาน สามารถวางแผนและปรับปรุงแผนงาน สามารถจัดสายบังคับบัญชาและจัดระเบียบงาน สามารถมอบหมายงาน และความรับผิดชอบให้ผู้อื่นได้ ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะการบริหารและภาวะ ความเป็นผู้นำเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม

จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นคุณลักษณะที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นที่ตรงกัน ผู้วิจัย มีความเห็นว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีในทุกๆ ด้าน เช่น ด้านคุณธรรม จริยธรรม และความยุติธรรม จะมีผลสูงต่อการยอมรับของบุคลากร ทำให้เกิดความเชื่อถือ ศรัทธาต่อการบริหารงาน จนสามารถปฏิบัติตามได้ด้วยความพึงพอใจ คุณลักษณะของผู้ประสบ ความสำเร็จในชีวิตการทำงานจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมกำกับวิถีทางชีวิต จะต้องตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานของความซื่อสัตย์สุจริต ความจงรักภักดี เพียบพร้อมด้วยสัจธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบหรือเห็นแก่ได้โดยไม่นึกถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น ผู้บริหารในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงควรมีคุณธรรม และจริยธรรมในการบริหาร สามารถที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีในการ ประพฤติเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้เป็นแบบอย่าง ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่การงานแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองไม่ว่าจะ เป็นทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเทรวาธา (Trawatha อ้างถึงใน จักรพรรดิ วัฒนา. 2538:23) กล่าวว่า คุณลักษณะทางสังคมของผู้บริหาร ประกอบด้วย ความเห็นอกเห็นใจ ความแนบเนียน ความมีฐานะ ความเชื่อถือ และความสามารถที่จะร่วมงาน ประพจน์ แยมทิม (2545:34) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียน ยุคปฏิรูปการศึกษาต้องเป็นผู้นำทางจริยธรรมเป็นแบบอย่างแห่งการประพฤติปฏิบัติโดยการนำหลักของศีลธรรมเข้ามา ใช้ในการบริหารงานและบริหารคน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545:46) และสำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา (2544:58) ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาดังต่อไปนี้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม กล่าวคือ มีเมตตา กรุณา มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีการครองตน ที่ดี ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข สิ่งเสพติด ได้รับความศรัทธาและยอมรับด้านคุณธรรมจริยธรรม จากนักเรียน ครู เพื่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บังคับบัญชา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน และ นิพนธ์ กิณาวงค์ (2543:55) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้บริหารการศึกษาที่ดี ย่อมมีภูมิธรรมในการบริหาร มีความเลื่อมใส ศรัทธาในศาสนา โดยเฉพาะต้องรู้จักการใช้หลักธรรมทางศาสนาเพื่อการบริหารงาน เช่น พรหมวิหาร4 สัมปยุตธรรม7 สังคหวัตถุ4 อิทธิบาท4 ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหาร สามารถที่จะ เป็นแบบอย่างที่ดี ในการประพฤติปฏิบัติเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้เป็นแบบอย่าง ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่การงาน แสวงหา ผลประโยชน์ให้ตนเองไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2543: 72-73)

ส่วนที่ 2 อภิปรายผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียน ยุคปฏิรูปการศึกษาผลการเปรียบเทียบ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนยุค ปฏิรูปการศึกษาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากเหตุผลหลายประการ คือ

1. ผู้บริหารและครูต่างมีอาชีพเดียวกัน มีการปฏิบัติงานแบบเดียวกัน มีภาระงานเหมือนกันคือ การให้การศึกษาแก่นักเรียน เพราะฉะนั้นย่อมมีแนวคิดที่คล้ายกัน
2. ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี ทำให้มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

3. ความเจริญทางเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายและทั่วถึงกัน เพราะฉะนั้นทั้งผู้บริหารและครูต่างมีโอกาสรับข้อมูลข่าวสารเหมือนกัน จึงมีแนวความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการบริหาร

1.1. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารควรมีทักษะในด้านการพูดจูงใจให้คนเชื่อถือและคล้อยตามได้ นอกจากนั้นแล้วผู้บริหารยังต้องมีใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็นและยอมที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทางที่ดี

1.2. คุณลักษณะด้านวิชาการ ผู้บริหารควรเรียนรู้และศึกษาหลักจิตวิทยาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้แล้วไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา รวมถึงการนำทฤษฎีทางการบริหารการศึกษามาพัฒนาและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน

1.3. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารต้องให้ความรัก ความเข้าใจ เมตตากรุณาต่อผู้อื่น เปิดโอกาสและให้กำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชาได้ปรับปรุง แก้ไข พัฒนาตนเองเมื่อเกิดข้อผิดพลาด

1.4. คุณลักษณะด้านการบริหาร ผู้บริหารต้องเทคนิคในการพูดจูงใจ ให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความคิดเห็นคล้อยตามและร่วมปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน

1.5. คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารควรให้ความเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของผู้ใต้บังคับบัญชา ช่วยเหลือแก้ไขบรรเทาความทุกข์และสร้างความสุขให้เกิดขึ้นในสถานที่ทำงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย และเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาต่อในเรื่องต่อไปนี้

2.1. ควรมีการวิจัยศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครในกลุ่มอื่นๆ ด้วย

2.2. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคุณลักษณะที่เป็นจริง กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ระหว่างโรงเรียนในสังกัดของกรุงเทพมหานครกับสังกัดหน่วยงานอื่น

2.3. ควรมีการวิจัยคุณลักษณะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์การ

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2543). แนวทางการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). แนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

เทียน ทองแก้ว. (2545). ภาวะผู้นำ : สมรรถนะหลักของผู้บริหารในยุคปฏิรูป. วิชาการ, 5(9), 35-43.

ธีระ ฤกษ์เจริญและคนอื่นๆ. (2545). การบริหารเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : เอลโล

ปรียาพร วงศ์นุตรโรจน์. (2541). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือกรุงเทพ.

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2548). รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2547. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). ชุดฝึกอบรมโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2539). เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

Yamane Taro. (1967). *Elementary Sampling Theory*. New Jersey : Englewood Cliffs.